

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΒ'.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 22 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1914

ΑΡΙΘΜΟΣ 520

ΕΝΑΣ ΛΛΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ. Ἀθηنيώτικες γραφές.
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Κριτικό σημείωμα : Γρηγορ. Ξενό-
πουλου: «Θέατρον».
ΕΙΡΗΝΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ. Ἰδεοπλάστης (συνέ-
χεια).
ΜΑΡΙΑ ΖΑΜΠΑ. Ἑλληνικά χωριά.
Κ. Κ. Δωδώνη.
Κ. Γ. Κ. Τὸ δασοφύτεμα τῶν βράχων τριγύρω στὴν Ἀ-
κρόπολη.
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Ἡ στρίγγλα.
Ν. ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Οἱ ἀγάπες τοῦ Φαίνου.
Α. ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Ἀmore nuovo.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Τὸ ξερριζωμένο δέντρο.
ΛΥΔΟΣ ΠΩΔΑΒΡΟΣ. Ἐπιθεώρηση.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΤΟ ΞΕΡΡΙΖΩΜΕΝΟ ΔΕΝΤΡΟ

(Τὸ τέλος τῆς δεύτης ὀμιλίας γιὰ τὸ
ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ πού ἔγινε— 13 τοῦ περασμέ-
νου Γεγάριου—μέσα στὸ «Λύκειο τῶν Ἑλλη-
νίδων», παραχωρημένο, γιὰ τὴ βραδιά ἐκείνη,
στὸν «Ἑλληνικοὺς Ὀμιλοῦς».)

Κάθε φορά πὸς ξεφυλλίζω τοὺς τόμους τοῦ Βα-
λαωρίτη, σταματῶ μὲ ξεχωριστὴ προσοχὴ στὸ ποίη-
μα πὸς ἐπιγράφεται «Τὸ ξερριζωμένο δέντρο». Εἶ-
ναι συνθετικὸ ποίημα : μέσα του δείχνονται σχεδὸν
ἔλοι οἱ τόποι πὸς διατρέβει καὶ ἔλοι οἱ τρόποι πὸς
μεταχειρίζεται ὁ ποιητὴς στὰ τραγούδια του. Δὲν
ἔβρουμε τὸ ποίημα μόνο· ἔβρουμε καὶ τὴν ἱστορία
του. Καθὼς τὰ συνταιριάζει μέσα στὴν πατριδολά-
τρισσα ψυχὴ του ποιητικὴ καὶ πολιτικὴ, ἔτσι ὁ ἱστο-
ριοδίφης καὶ λεξιθήρας ποιητὴς ἔβρουει σὲ σημειώ-
ματα καὶ σὲ λεξιλόγια, συμπληρώνει, καὶ ὑπομνη-
ματίζει τὸ στίχο μὲ τὸν περὶ λόγο. Κ' ἔτσι μᾶς ἐμ-
πιστεύεται μᾶς μὲ τὸ ἔργο, καὶ τὸ ὄργανο πὸς τὸ

μαστὸρέφει καὶ τὴν ἀφορμὴ τοῦ ἔργου, μᾶς παραδί-
νει καὶ τὸ μηχανισμό τῆς ἐργασίας του. Τὸ σύστη-
μα τοῦτο μπορεῖ νὰ σβύνη μὲγα μέρος ἀπὸ τὴν ἐ-
ννευμένη μουσικὴ γοητεία ἐνὸς τραγουδιοῦ. Ἀλλὰ
ὁ Βαλαωρίτης δὲ φροντίζει πὸς νὰ μᾶς ταξιδέψῃ
στὴ χώρα τοῦ οὐνείρου, πὸς νὰ μᾶς ἀνυψώσῃ στὸν
οὐρανὸ τοῦ ἐκστατικοῦ· κοιτάζει περισσότερο πὸς νὰ
ξυπνήσῃ τὴν ἐνέργεια, πὸς νὰ μᾶς σπρώξῃ μπρο-
στὰ μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸ τοῦ πατριδολάτρη. Καὶ οὐ
νὰ πιστεύῃ πὸς ἀισθάνεσαι ζωηρότερα, ὅτι καὶ κα-
λύτερα καταλαβαίνεις. Τὸ «Ξερριζωμένο Δέντρο»
σφιχτανταμώνει τὸ ὑποκείμενο τοῦ ποιητῆ καὶ τὰν-
τικείμενα πὸς τὸν συγκινεῖ, ἀράδ' ἀράδα. Εἶναι
μαζὶ ζωγραφιά, παράδοση, ρεματισμός, αὐτοβιογρα-
φία, θρόλος καὶ θρήνος. Ἀπὸ τὸ ἐξοχικὸ του ἐρη-
μητήριου τῆς Μαδουρῆς ξεχναντεύει τὸ κατέβασμα
ἐνὸς χειμάρρου πὸς ἔπαιρνε στὰ τρικυμισμένα του
νερά ἕνα θεώρατο δέντρο. Κατὰ τὸν τρόπο του, τὸ
θέαμα τοῦ γίνεται ἔμπνευση, ποίημα ἢ ἔμπνευση, τὸ
ποίημα διήγησι καὶ ἢ διήγησι ζετυλίγεται δραμα-
τικά. Ὁ διάλογος κ' ἔδω. Πάντα ἐ ἐπικρῆς.

— Δέντρο, πὸς κοιτέσαι νεκρὸ στὸν ἄμμο τοῦ γιαιοῦμου;
Ποιὸ χέρι σὲ ξερριζώσε, ποιὰ δύναμη σὲ πῆρε
ἀπὸ τὴ ράχη τοῦ βουνοῦ καὶ σ' ἔβρουξε στὸ κύμα;
Ἐσένυ τὰ γεράματα δὲ σ' εἶχαν σωρακώσει,
στὰτάραγα κλονάρια σου ἑκατοστάδες χρόνοι,
χωρὶς νὰ τὰ λυγίσουνε, ἔστεκαν σωρασιμένοι,
στὴ σιδερένια φλούδα σου, χωρὶς νὰ τῆνε γδάρη,
τοῦ λόγγου τὰ γριοδάματα τὰ κέρατα ἔτροχοῦσε.
Πῆς μου, πὸς κοιτέσαι νεκρὸ, ρουπάκι, στὸ γυλιό μου;

Κατέβαινε ὀλοφούσκωτο, — ἀποκρίνεται τὸ δέν-
τρο, καὶ τῆς ρεματαρίας τὸ πλημμύρισμα ζωγραφί-
ζεται μὲ τὴ στρογγυλὴ καὶ μὲ τὴν πλοῖσια πρα-
στατικότητα τῆς γλώσσας τοῦ ποιητῆ :

Κατέβαινε ὀλοφούσκωτο προχρῆς τὸ Δημοσάρι,
μουγκρίζοντες στὸ διάβια του, οὐ νὰ ζητοῦσε ἀμάχη.
Δὲν τὸ βαστοῦσαν ριζιμιά, δὲν τὸ κραιτοῦσαν φράχτες.
Στὸ πέρασμα του ἐβέρνανε οὐ νὰ τὸ προσκονοῦσαν
οἱ σχῖνοι, τὰ γριοπρίναρα. Τὸ κύμα στὸ θυμὸ του
ἔβρουβλοῦσε πάντα ἐμπρός...
καὶ πέφτει κατακέφαλα μ' ὄλη τὴν ἀντρεία του,
γιὰ νὰ ρουφήξῃ ἕνα κοντρεῖ πὸς τᾶφραξε τὸ δρόμο.